

**LIETUVIŲ POETAI,
PRAKALBINTI ANGLIŠKAI**

Nors lietuvių poezija jau seniai yra peržengusi savo krašto ribas, angliškai kalbančių šalių skaitytojai iki šiol neturėjo progos su ja plačiau susipažinti. Tuos skaitytojus „Vagos“ leidykla pradžiugino „Gintaro vėrinium“ — lietuvių poetų eilėrašciais anglų kalba. Tai jau antroji „Vagos“ išleista poezijos knyga angliškai. Pirmoji, eiliuota E. Mieželaičio knygelė vaikams „Kastantas muzikantas“ (vertė Piteris Tempestas), pasirodė 1978 m. Lietuvių poeziją vaikams plačiau pagarsino ir Maskvos „Progreso“ leidykla, 1974 m. išleidusi K. Kubilinsko „Varlę karalienę“ (į anglų k. vertė Evrilas Paimenas). Be to, ši leidykla supažindino suaugusius skaitytojus su vienu įžymiausių lietuvių poetų — E. Mieželaičiu. Neseniai angliškai išleista jo poezijos rinktinė „Kardiograma“. Keletas lietuvių poetų (A. Baltakio, J. Degutytės, E. Mieželaičio) eilėraščių yra pasirodę žurnaluose „Soviet Literature“, „Soviet Woman“. Iš tokio vertimų skaičiaus, aišku, neįmanoma susidaryti šiuolaikinės lietuvių poezijos vaizdo. Beje, JAV 1978 m. išleistas pokario metų lietuvių poezijos rinkinys (sudarė ir į anglų k. išvertė Jonas Zdanys) — šešiolikos lietuvių poetų emigrantų ir vienuolikos tarybinių poetų eilėraščiai. Šie eilėraščiai yra gana tiksliai išversti proza. Mūsų poezijos vertimo principams tokio tipo vertimas svetimas, nepilnavertis. Poezijos vertimo specifika pasireiškia tuo, kad ver-

BEADS OF AMBER. Lithuanian Poetry. Selected and translated by Lionginas Pažūsis. „Vaga“, Vilnius, 1979, 215 p.

tėjas privalo perteikti ne tik eilėraščio mintis, bet ir jo išorinę formą, jo intonacinę specifiką. Mūsuose eilėraščių vertimų proza seniai atsiskyta. Be to, tiek poetų, tiek jų eilėraščių atranka tame rinkinyje toli gražu neatspindi mūsų poezijos įvairovės.

„Gintaro vėrinys“ — pirmoji knyga anglų kalba, kuri supažindina skaitytoją su lietuvių tarybine poezija plačiau. Tokia knyga, plečiant mūsų poezijos vertimų geografiją, labai reikalinga — juk anglų kalba skaitoma Anglijoje, JAV, Kanadoje, Australijoje, Indijoje ir Afrikos šalyse.

Lietuvių tarybinę poeziją šioje rinktinėje reprezentuoja dvidešimtys poetų penkiasdešimt eilėraščių. Jos sudarytoji ir vertėji L. Pažūsiui teko nelengvas uždavinys — atrinkti iš gausios mūsų poetų šeimos tokius autorius, kurių kūryba kuo geriau atspindėtų šiuolaikinės poezijos įvairovę, būdingiausias jos stilistines kryptis. Knygoje randame S. Nėrį, V. Mykolaitį-Putiną, V. Montvilą, A. Venclovą, A. Žukauską, A. Baltakį, J. Macevičių, B. Mackevičių, A. Maldonį, Just. Marcinkevičių, E. Matuzevičių, E. Mieželaitį, V. Mozūriūną, V. Bložę, J. Degutytę, V. Reimerį, P. Širvį, A. Drilingą, M. Martinaitį, J. Vaičiūnaitę. Daugelio poetų vizitinė kortelė — tik pora arba vienas eilėraštis (gal ne visada geriausias, bet, matyt, artimesnis vertėjui). Plačiau skaitytojas turės progos susipažinti su S. Nėrim (7 eilėraščiai), Just. Marcinkevičium (6 eilėraščiai), J. Degutyte (5 eilėraščiai), E. Mieželaičiu (4 eilėraščiai). Reikia pažymėti gerą sudarytojo skonį — į rinkinį pateko vieni gražiausių įdomiausių eilėraščių, kurie turėtų sužadinti gilesnį skaitytojo susidomėjimą vienu ar kitu poetu ir lietuvių poezija apskritai.

Pagarbą kelia vertėjo L. Pažūsiio užmojis, jo ryžtas versti visokiausios tematikos, įvairaus stiliaus bei formos eilėraščius, supažindinti skaitytoją su skirtingo braižo poetais. Džiugina vertimo rezultatai. Tai ne vienadienis triūsas, o daugelio metų reiklaus ir kūrybingo vertėjo darbo vaisius. Poetiniu vertimu L. Pažūsis susidomėjo dar būdamas studentas. Tada atsirado ir pirmieji jo vertimai-bandymai. Metai iš

metų jie buvo tobulinami, jų gausėjo. Šioje rinktinėje iš tiesų atsiskleidė vertėjo talento įvairiapusiškumas. Jam sekasi versti tiek klasikinės formos silabine-tonine eilėdara parašytus eilėraščius, tiek verlibrą. O juk ir verlibras verlibrui nelygu. Vienoks pavyzdžiui, E. Mieželaičio verlibras — orientuotas į oratorinę kalbą, kitoks A. Žukausko, kur itin laisvai liaudiškai porinama, dar kitoks J. Degutytės romantinės pasaulėjautos eilėraščiuose. Vertėjas puikiai jaučia eilėraščio stilių. Jam ypač pavyko perteikti kai kurių S. Nėries, P. Širvio, A. Baltakio eilėraščių lengvumą, liaudiškumą (S. Nėries „Grįšiu“, P. Širvio „Baigėsi šokis“, A. Baltakio „Požeminis upės“), V. Montvilos, E. Mieželaičio, V. Mozūriūno, J. Macevičiaus eilėraščių pilietinį skambėjimą (V. Montvilos „Laisva daina“, E. Mieželaičio „Žmogus“, „Pelenai“, V. Mozūriūno „Širdies daina“, „Draugams“, J. Macevičiaus „Būkim dideli“), V. Mykolaičio-Putino, Just. Marcinkevičiaus filosofinius apmąstymus (V. Mykolaičio-Putino „Iš benamio dainų“, Just. Marcinkevičiaus „Naktis“, „Žolės ir akmenis vienybė“).

Vertėjas ir forma, ir turiniu siekia kuo didesnės ištikimybės originalui. Laisvesnė kai kurių elementų interpretacija dažniausiai nepakeičia esminių eilėraščio semantikos ir poetikos ypatybių. Kartais dėl tokių mažų pakitimų vertimas net laimi (pvz., S. Nėries eilėraščio „Koks gražus mažytis mūsų kraštas“ paskutinis posmas). Pastebimas vertėjo atidumas poetinio žodžio metaforiškumui, daugiaplaniškumui. Aišku, ne visi poetiniai įvaizdžiai „pasiduoda“: pavyzdžiui, V. Mykolaičio-Putino eilėraščio „Pakvipo žemė“ (p. 40) eilutė Pakvipo žemė vakaro šešėliais išvertus blankesnė. Žemė vakaro šešėliais nebekvepia, ji kvepia vakaro šešėliuose (*The earth grows fragrant in the evening shadows*).

Verčiant eilėraščius, parašytus silabine-tonine eilėdara, visur laikomasi originalo metro, beveik visur — rimavimo ypatybių. Kad būtų išlaikyti metro rėmai, eilutės ilgis, vertėjas kartais įveda naujus vaizdinius elementus. Mat lietuviški žodžiai yra daug ilgesni, todėl, išvertus angliškai, eilutės skiemenų atžvilgiu dažnai sutrumpėja. Pavyzdžiui, A. Baltakio eilėraštyje „Požeminės upės“ (p. 132) eilutės Jos kantriai

teka po žeme / Ar vasara bus ar žiema
angliškai skamba *In summer drought or
winter frost / Their patient streams are
never lost*. Atsiranda „vasaros sausra“ ir
„žiemos speigas“. Tai, matyt, neišvengia-
mi dalykai, bet čia jie nesumenkina verti-
mo. Vertėjas neabejingas ir eilėraščio fo-
nikos ypatumams. Pavyzdžiui, J. Degutytės
eilėraščio „Žemė ir žmonės“ (p. 166) eilu-
tes *O mes tave bučiuojam ir baram ver-
time And we so often kiss you and we
curse you* stengiamasi perteikti aliteracija
(vietoj originale aliteruojamo garso „b“
aliteruojamas garsas „k“).

Apskritai visų eilėraščių vertimai atlikti
labai kruopščiai. Semantinių originalo ir
vertimo prasilenkimų beveik nėra, ir tie
patys, matyt, per neapsižiūrėjimą. J. Vai-
čiūnaitės eilėraštyje „Ateis sekmadienis“
(p. 190) eilutė *Prie broliško peties nedrį-
sim prisiglaust išversta We'll bear oursel-
ves like brothers sitting near* (mes elgsi-
mės kaip broliai, sėdintys netoliese). M.
Martinaičio eilėraštyje „Aš velniškai pasi-
ilgau meilės“ (p. 202) eilutė *Pripratęs prie
neištikimybės išversta atvirkščiai: Unused
as I am to unfaithfulness* (nepripratęs prie
neištikimybės).

Kiekviename gintaro vėrinyje pasitaiko
tobuliau ir prasčiau šlifuočių gintaro gaba-
lėlių. Tą patį galima pasakyti ir apie šios
rinktinės vertimus.

Dar reikia pasidžiaugti ir gražia knygos
išvaizda, patogiu formatu, apgalvota san-
dara. Rinktinės prafarmėje A. Maldonis
trumpai supažindina skaitytojus su lietuvių
poezijos ištakomis, susiedamas poeziją su
Lietuvos istorija, Lietuvos žmonėmis, jų lū-
kesčiais ir siekimais. Eilėraščių originalai
ir vertimai knygoje sudėti greta. Tai labai
patogu skaitytojui, poezijos tyrinėtojui. Gal
reikėjo ir turinyje nurodyti ne tik anglišką,
bet ir lietuvišką eilėraščio pavadinimą.
Dailininkė E. Kriaučiūnaitė kiekvieną poe-
tą pristato skaitytojui atskira grafine už-
sklanda. Knygos gale pateikiami kiekvieno
autorius svarbiausi biografiniai duomenys,
trumpai charakterizuojama jo kūryba, nuro-
domi jo poezijos rinkiniai.

Taigi telieka palinkėti šiai knygai suras-
ti kuo daugiau naujų skaitytojų, o jos ver-
tėjui ir sudarytojui VVU docentui L. Pa-
žūsiui sėkmės ir toliau garsinant lietuvių
poeziją.